

De im mi ez? — Bibor világ' terül
A néma holtak sirjai körül,
S a nép, melly ott tolong, olly zajtalan!
Gyászünnep ez : Halottak napja van....

Itt két síron szelid tüzfény lobog,
Előtte két szegény fiú zokog,
Két sarjadó vessző, a sors kiket
Kertészkezek közül hamar kivett.

Amott könyezve egy nő térdepel,
A hant fejére füzért tűzve fel;
Letört virág, kicsiny fiú a holt,
Kiért a nőnek annyi könnye folyt.

Jó férj, menyasszony, testvér és rokon
S barátok gyásza leng a sírokon,
Fölöttök a hűség s a kegyelet
Imát rebegve hullat könnyeket. —

De mért bolyongok én itt szerteszét,
A gyászos dombokon tekintve szét?
A mig szerette véreim s anyám
Egy hant körül virasztanak talán....

De nem! — Hiszen már ők se laknak ott,
S így tán a sir is árva, elhagyott!
Ki rakna rá virágfüzéreket?
Ki rakna rá égő szövétneket? —

Ti boldogok, kik jó szüléitek
Között az éltet vigan élitek,
Nem érzitek, mi mély e fájdalom,
Mert én atyám elhunytát fájlamom!

Mért nem röpülhetek mint gondolat,
Hogy ékesiteném ki sirodat!
Mért nem borulhatok fejfád fölé,
Hogy ezt sűrű könnyüm elöntené!

De így neked csak mécset gyújthatok,
Melly szümbe rejtve fényesen ragyog,
Honnét az éghez hő imát vezet
Éretted a fiui szeretet. . . .

Köröttem ünnepélyes esend terül,
A mellybe csak néhány fohász vegyül;
A nép, melly itt imáz, olly zajtalan!
Gyászünnep ez : Halottak napja van.

LÁSZLÓFI EDE.

UTI JEJYZEKK.

(Pesttől Lippáig. — Folytatás.)

Radna felé revén utunkat, igen kedves benyomást okoz a síksággal betelt léleknek a kelet felől mindinkább közeledő hegyláncz, mellynek éjszaki őrponjtját a világosvári rom kéellő teteme képezi. Sajátszerű meglepetést idéz elő a glogováezi egy sorban álló egyenlő öt halom, megannyi gúlaként (pyramis) emelkedvén a zöld rónaságon. A halmok elseje az ut mellett kalváriává van alakítva, mellynek czifrasága első tekintetre elárulja a román faj izlését. Már itt nem kell órákig utazni, mig az ember valami magánálló csárdához jut; egymást éri a sok falu, szépen mivelt telkektől környezve. Mindenütt a szorgalom nyomai láthatók. El nem hallgatha om azon észrevételemet, miszerint az utas sok helyen igen sajnosan nélkülözi a helységek czim- s az utak iránytábláit. Ha például e vidéken a helységek végén láthatók czimtáblák : Mikalaka, Ó-Paulis, Kuvin sat. fölirással (minők néhol másutt is, például Gyoma végén láthatók), s ha itt-ott találni egy utolsó oszlopot, mellyen ki van írva : mellyik ut hová visz : miért nem lehetne ez mindenütt így? Végtelen könnyebbégül s

megnyugtatósul szolgál az, ha az utas kérdezősködés nélkül is tudhatja, hol jár s merre kell mennie, főleg, ha némelly helyen nem tudja a nép nyelvét, vagy ha, a mi rajtunk is párszor megtörtént, gondatlanságból-e vagy pajzán tréfából, a kérdezettek egészen más irány felé utalják az embert. Annyit azonban meg kell vallanom a magyar nép becsületére: hogy a magyar ember utalásai mindig a legszabatosabb- s határozottabbak voltak, holott egyikét német pór párszor igen ingadozó utasítást szolgáltatott.

Maria Radna tekintélyes bucsuhely. Fekvése, tájéka gyönyörű. A meglehetősen magasságu dombon épült két tornyu templom és zárda megragadó tekintetet bocsát le a völgybe.

A radnai szentegyház egyike az e nemű legszebbeknek, mellyeket valaha láttam. Nagysága, szép építésmodora, gyönyörű főoltára s egyéb szép oltárképei, a boldogságos Szűz kegyképe, melly arany ékszerekkel van elborítva s mellynek kettős aranykoronáját boldog emlékü Rudnay Sándor hercegprímás a templom consecratioja alkalmával ajándékozta, az üveg alá helyezett s kerektekbe foglalt tömördek fogadalmi ezüstjelvények meghatják a lelket. A karzatot tartó oszlopokon gyűjtőperselyek függenek különböző czim alatt; jelenleg azonban úgy látszik legközvetlenebb érdekű az, melly az öntendő nagy „Maria-harangra gyűjti a kegyfilléreket. Én is tehát ebbe csusztatám csekély adományomat. A templom pitvarteréről fölséges kilátás nyílik át a Bánságba, a Maroson tul fekvő Lippára, a keletnek látszó solymosi romra. De még szebb a kilátás Lippától ide át, hol síkföld és vadregényes hegység olly baráti ölelkezésben tűnnek föl szemeinknek. Meg nem tartóztathatám magamat, a szomszéd országból visszanézve, e fölkiáltástól: „Szép vagy hazám, bárhonnan nézzelek is!“ — A templomhoz fölvezető lejtő oldalán számos bódé áll, hol különböző tárgyakat árulnak „emlékül M. Radnára.“ Az igen természetes, hogy illy helyen efféle apróságok nem kelhetnek azon áron, mellyen például a fővárosban volnának kaphatók. De az tán mégis kissé tulságos, hogy, midőn valaki gyermekeinek szívesen visz egy-egy kis emléket, feszületet, poharat stb. M. Radnáról, annak háromszoros, sőt négyszeres árát legyen kénytelen megadni csak azért, mert innen való. S talán azon bajon is lehetne segíteni, hogy semmit sem kapni itt magyar, hanem csak német fölírással. Hisz Radna még Magyarhonban van, s így mint magyar kegyhelyet megilletné ez önállóság. Ha már e czikkeket csakugyan mind Maria-Czellből kell hozatni, mint árusnók állíták, nem kerülne egyébbe, mint egy pár magyar czimnek hibátlanul följegyzett oda küldésébe, hogy hát illyeket is véssenek és fűzzenek a tárgyakra. Meg vagyok győződve, hogy a zárda tisztelt atyái intézkedendnek ez iránt, mihelyt valaki figyelmeztetné őket e tárgyban.

Lippára a hajóhídon átsétálván különös gyönyörrel néztük a sajátyszerű szellős alkatu bádofedte szerb tornyot, mellyen szentek képei is diszlenek. A boltok csarnoka egészen keleties bazár színét viseli, s ennek sarkán mint különös nevezetességet olvastuk: hogy Lippán magyar színészet is van, még pedig bérleti előadással. E napon (sept. 18-án) „az elátkozott herceg“-et adták.

Innen Ó-Paulis, Ménes, Györök, Kuvin, Kovasinczon át gyönyörű szőlődús hegység tövében Világosra értünk. Szívesen írnék azon kitüntető fogadtatásról,

mellyben Bohusné önga minket részeltetett, ha attól nem tartanék, hogy ezzel megsértem őt. Különben is jegyzeteim ez első részében inkább csak a tárgyakkal akarok foglalkozni. S e tárgyak közt legelsőben is magára vonta figyelmemet a világošvári rom. Korán reggel fölérvén az őš idők e komoly maradványához, az omladékfalak közt dühöngő szél önkénytelenül is eszembe juttatá: az idők mennyi vihara zugta azt körül! Lehetlen volt Szilágyira, Mátyásra nem gondolnom, s eltekintve a gyönyörűen hullámzó hegyeken s a roppant rónaságra, annyi mindenféle kép tolult lelkem elé, hogy lehetlen volt a vár falaiból egy kövecskét nem vinnem ereklyéül. E fölséges kilátásnál nem kevesebb gyönyörű azon körkép, melly B. J. ur alsó vagyis második házának ujon épült magas tornyából élvezhető. De a vidék egész szépségét mintegy tündéri völgykatlanból tekintve a magyaráti szőlőhegy tünteti elő, hol egyszersmind a pompás bakatorfürtök feledhetlen mézizzel kínálkoznak. Dusabb szőlőtermést ennél nem láttam soha; pedig a nemes tulajdonosok vallomása szerint ez idei csak középszerűnek mondható. — B. ur család körének kedélyességét tanusítja többek közt a szép kert részleteinek kedélyes elnevezése: páholy, János kertje, Schweiz stb. váltogatják egymást, s egy külön épületnek „Laboratorium“ elnevezése bizonyítja, hogy a külföldről most látogatásra haza került fölserdült növények mint azelőtt úgy most is szívesen foglalkoznak a komolyabb tárgyakkal. Van még egyéb nevezetesség is Világoson, ilyen a többek közt egy 453 akós hordó, s a gázvilágítás, melylyel a kastély minden része, a lóól is, világittatik, s pedig minden szag nélkül. Hogy az ólban gyönyörű lovak vannak, tán mondanom sem kell; én 24-et láttam közülök, s mind olyak, hogy rajtok két órai utat ³/₄ óra alatt befuthatni. Remélhető, hogy a lótenyésztés ily példányai nem maradnak hatás nélkül a vidék lónevelésének nemesítésére.

Életem egyik legszebb napját töltvén így Világoson, sept. 20-kán tovább indultunk. Ótlakán különösen két oláh szőnyeg, minőket az asszonyok magok készítenek, vonta magára figyelmemet. Ilyféléket egész utunkban mindenütt hiába kerestünk. Gyönyörű munka, főleg az egyik. De a kívánt 45 forintot mégis kissé sokalltam érte.

Gyulán csak pár óráig mulathatván, megtekintők a régi várat, mellynek belseje most serfőzőházzá van átalakítva, a franczia modorban épült gyönyörű kastélyt két oldalt emelkedő tömör tornyával, az egykor nagyobb most szűkebb térre szorított angol- és vadaskertet, hol nagyszámu dām vadak vigan szökdeltek föl alá. — Gyulának ez év óta fürdőháza is van a Körös partján, csak hogy kissé későn készült el. — Az itt járnai szokott nagyszerű árvizek azon intézkedést érlelték meg: hogy egy csatorna ásatása által a víz rohama a városon kívül elvezetessék, mi bizonyára nagy hálára kötelezendí a lakosságot. Gyulán mint megyei főhelyen, nagy a hivatalok száma; kár hogy annyira szétszórva vannak különböző házakban, s hogy ezek egynémellyike épen nem bír a hivatal méltóságának megfelelő külsővel.

Az éji sötétség nagy élvezettől fosztott meg, hogy nem láthatám a gyulai erdőnek gyönyörűeknek mondott részleteit. Az elpusztult Gerla falu helyén az erdő szélén álló tanyák mellett elhaladván, a roppant eső, iszap és sötétség dacára is — mellyben, mint itt mondani szokás, a kanál is megállott volna —

szerencsésen Békésre érkeztünk esti 9 órakor. A lelkészlak, mint egyebütt, úgy itt is vendégszeretőleg tárá ki előttünk kapuszárnyait. E helyről csak azt jegyezhetem föl, hogy van pár csinos tornya, a téren csinos kőfeszülete, s hogy most épen kalvária van készülöben, mellyhez a statio-képeket Orlai Petrits festette. E képeket láttam is a plebános ur lakán. Van ugyan még egy nevezetessége, melyet azonban megtekinteni rá nem értem: a most épült, de még nem működő gőzmalom, mellyről bizton elmondhatni: hogy a vizi malmokat nélkülöző, s csak idejárás kényétől függő szálmalmokkal s állatkinzó szárazmalmokkal bíró Békés vidékének egyik áldása leend.

S így visszakerülve utam köz- és nyugpontjára M. Berénybe, pár nyugalmas gondolatot szentelhetek némelly intézményeknek s azon tisztelt egyéniségeknek, kikkel érintkezni, találkozni, részint megismerkedni volt szerencsém.

NEY FERENCZ.

(Folyt. követ.)

BUDAPESTI SÉPÁK.

(Pest nov. 2. 1856.)

A hosszas vacatio után a fővárosba visszatérvén, azt hittük, hogy már gázzal világított utcákban sétálhatunk; de az illetők jobbnak találták a fővárost sötétségben tartani mindaddig, míg a betóduló ifjuság beiratási ideje tart, hogy ennek eltelte s még egy kis idő lefolyta után az új világosság fénye mellett jobban fölismerhessenek az iskola ajtajára. Ha ez lett volna a számítás: valóban csak dicsérni kellene a gondolatot; mert egyik némethoni városban, mellynek egyeteme ugyan van, de gázvilágítása nincs, az a különös eset adta magát elő, hogy a tanulót évközben szülei meglátogatván, midőn vele kísértáltak, az apa egy tudományos intézetnek látszó épület előtt megállt, és kérdező fiától: valljon ez-e az egyetem? Meglehet, válaszolt ez; s épen egyik barátja menvén el mellette, ettől kérdezte meg: hogy az volna-e az egyetem; ki is legesekélyebb zavar nélkül mondá nekik: hogy bizony nem tudja, minekutána még csak második semestrisben van itt. — Egyébiránt ez csak adoma lesz; de elég tanulságos arra, hogy a diák nem örömet mulat az iskolában. Azonban hagyjuk ezt, és sétáljunk ki a szabadba, — oda, hol az örök világosság jelképei lobognak — a sirok közé.

A fővárosi harangok zenéje közt hanyatlott le a nap, s a haldokló ősz tájképre est borult; az ég azurján megjelentek a csillagok, mintha a végtelenség édenének virágai — a szentek volnának, kik egyetemes névünnepek alkonyán mennyei csarnokaikat odahagyván, velünk andalogni jöttek alá e siralom völgyébe.

Éj és sir, milly hasonló testvérek vagytok ti! A sir is sötét, mint az éj; az éj is rémitő, mint a sir: miként egy írónk mondja; élettelennek látszik az alvó az éjben: mégis élet rejlik benne, mégis éberség fejlék belőle. Olly titkon